

פְּנִים אֶל פְּנִים

צבי לחמן במשכן לאמנות עין חרוד

כותרת תערוכתו של צבי לחמן, "פְּנִים אֶל פְּנִים", משקפת את ריבוי פניה ומשמעויותיה של יצירתו: פנים לנוכח מי? פנים אל מול האל? מול פני אנוש? ואולי לנוכח האין?

התערוכה מוצגת בציר המרכזי של המשכן לאמנות, המכונה "אולם העמודים". הוא הוקם ב-1953 ונועד לתצוגת יצירות פיסול, ואכן שימש שנים רבות למטרה זו. איכויותיו נוסכות על הפיסול המסיבי, האקספרסיבי והנפחי של לחמן - היוצר את הפסל ואת סביבתו כמקום או כמרחב מפולש - ממד פרשני נוסף. לחמן שב ומעלה בעבודותיו שאלות על ההתנגשות בין המסורת היהודית של "לא תעשה לך" לבין מסורת האמנות המערבית הנוצרית. התחבטויות אלה, המתחוות את גבולות הפיסול הפיגורטיבי המערבי, ניכרות בקומפוזיציות המכיליאות בין מוטיבים נוצריים למיתוסים המקראיים שעליהם גדל, וקושרות בינם ובין צמתים ביוגרפיים שעיצבו את חייו. שלוש העבודות הניצבות במרכז התערוכה - עקדה (1983-1990), אייכה (2002-2003) ונשיאה (2013-2014) - משמשות כאבני דרך בפענוח יצירתו של לחמן. בשלושתן אפשר לזהות התמודדות עם נושא הפייטה בראי מקורותיו היהודיים. כל אחת מהעבודות מאפשרת למתבונן לעקוב אחר הפיסול שלו כמהלך כפול: במוקד הפסל ניצבת תמיד דינמיקה אנושית, בחתירה להבנת מקומו של האדם בעולם, אך בבד הפסל נתפס כמרחב של יחסים מופשטים היוצרים מקום.

בנוסף, מוצגים בתערוכה פסלי ראש, שהתגבשו במשך עשרות שנים כערוץ נפרד ביצירתו של לחמן. אלה מתפקדים בהצבה הנוכחית כצופים דוממים או כעדים אילמים למופעים של עקדה, פייטה ולידה. הטקסטורות של ראשים אלה, שחלקן מזכירות גיאולוגיה של נוף מדברי, יכולות להתבאר כניסיון לסמן רגעים בהיסטוריה של האנושות דרך שרידים דמויי מגמה, חורבות ומצבי צבירה משתנים. במחוות האנושיות ובמבטים הבוקעים מהם, ראשים-עדים אלה מחזירים מבט לצופה, הנעשה גם הוא לאחד העדים. התמודדות עם ראייה ועיוורון נוכחת גם בציורים גדולי הממדים המוצגים בתערוכה, וכן בעבודה מה לא ראינו? המוצגת באולם העליון. עבודה זו, בהשראת ציורו של פיטר ברויגל האב, משל העיוורים (1568), התגבשה ונוצרה לקראת התערוכה הנוכחית. יצירתו של לחמן ניזונה מרוח הזמן ומאיכויות המקום שבו הוא חי ופועל, אך בה בעת ניכרת בה גם חתירה מתמדת אל מעבר לרגע, למקום ולזמן. הדינמיקה בין רישום, ציור ופיסול מבליטה את התהליכיות כהיבט מרכזי ביצירתו. תחביר העבודות שלפנינו - המתאפיינת בתנועה בין סופי לאינסופי, בין נצח ורגע, בין ראייה ועיוורון - מציע התחקות אחר ריבוי פניו של הזמן, הקבוע והמורגל ועם זאת משתנה ללא הרף.

אוצר: יניב שפירא

What Haven't We Seen?

Zvi Lachman at Mishkan Museum of Art Ein Harod

Zvi Lachman's sculpture *What Haven't We Seen?* emerged and came into being while working on the present exhibition. It may be seen as a sculptural statement both about observing nature and exploring art traditions, but above all it offers a perspective from which the experience of the "here and now" is both viewed and veiled. At the core of the work is Lachman's preoccupation with representing the human figure, manifested in the dynamics among figures engaged in interpersonal drama and existential crisis. Whether the characters are refugees or migrants, individuals or groups, they are characterized by movement in space and time - passion (in the Christian sense of suffering, death, and compassion), survival, and collapse. This movement is given form by combining sculptural figures of various dimensions and perspectives. Placing the figures in opposite directions, with their backs to each other, heightens the insight that the viewers can see only part of reality, and are constricted by their blind spots. At the same time, the figures depicted are led by a blind figure - on what may be understood as an aimless, absurd journey, without a sighted leader.

In this work (as in some of the paper works on view in the exhibition), Lachman is alluding to Pieter Brueghel the Elder's enigmatic painting, *Parable of the Blind* (1568), which illustrates the absurdity of a blind man leading the blind. The work also bears traces of sculptural traditions of the ancient East (Assyria, Egypt) and West (Greece). It is also notable for its gender shift, since its central figures, both individually and in the three group statues, are female. Posing universal questions about our ability to see reality clearly, these works are made highly topical by the contemporary Israeli reality from which they have sprung. The work was developed specifically for the current exhibition space. Each of its six parts was produced separately - first sculpted in wax, then cast in bronze, then linked together as an articulated chain leading up to *The Last Witness*.

Curator: Yaniv Shapira

